

Forslag til ny lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet

Ingrid Johanne Dahlberg

Gjøvik, 27.09.22

Overordnet om lovforslaget

- Bakgrunn: behov for å klargjøre og styrke kommunenes ansvar på feltet i lov
  - Internasjonale forpliktelser
  - Uklart regelverk i dag
  - Juridiske virkemidler i liten grad benyttet tidligere, men vært tema flere ganger, blant annet i:
    - NOU 2002: 2 *Boligmarkedene og boligpolitikken*
    - NOU 2011: 15 *Rom for alle*
- Hovedformål: Klarere og mer samlet regelverk
  - høyere måloppnåelse i det boligsosiale arbeidet, flere får nødvendig hjelp og mer likeverdig nivå på bistanden

Overordnet om lovforslaget (forts.)

- Viktige premisser

- Hovedsakelig en presisering og klargjøring av gjeldende rett, men med noen skjerpelser
- Økonomisk og juridisk rammestyring: kommunene skal fortsatt ha betydelig frihet til selv å fastsette tiltak og prioriteringer innenfor frie inntekter
- Lovforslaget gir *ikke* «rett til bolig»
- Lovforslaget griper ikke inn i kommunens mulighet til å ha kommunale ordninger (med egne regler for saksbehandling og klage)

- Hva skjer med dagens medvirkningsbestemmelser?

- Forslag om å endre sosialtjenesteloven § 15 – klargjøre at kommunen i *arbeids- og velferdsforvaltningen* fortsatt har et ansvar for å medvirke i kommunens boligsosiale arbeid
- Forslag om å oppheve helse- og omsorgstjenesteloven § 3-7 – men innholdet ivaretas i ny lov

Prosesen videre

- [Prop. 132 L \(2021-2022\) Lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet](#) overlevert til Stortinget 17. juni 2022
- Tildelt kommunal- og forvaltningskomiteen for behandling
  - Saksordfører ikke tildelt
  - Høring (muntlig eller skriftlig)
  - Innstilling fra komiteen
- Behandling på Stortinget sannsynligvis vinter/vår 2023
  - Ikrafttredelse fastsettes etter Stortinget har vedtatt endelig lov
- Departementet har påbegynt arbeidet med forskrift til loven
  - Nærmere bestemmelser om behandling og innhenting av personopplysninger

Formål

- Formålsbestemmelsen § 1 – «**egnet bolig**» og **forebyggingsperspektivet**:

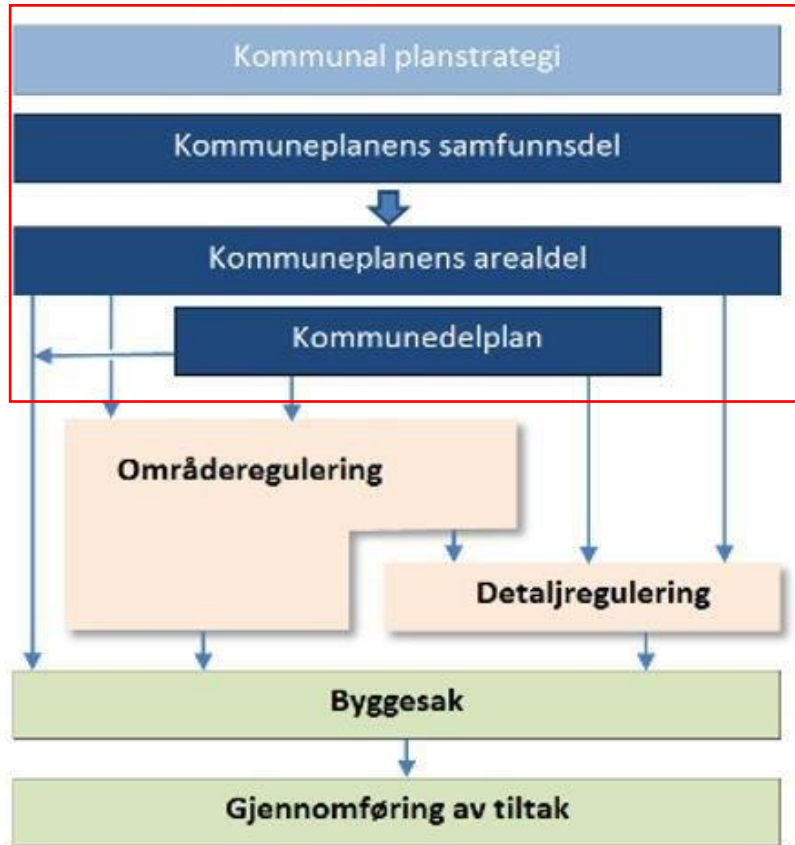
«Formålet med loven er å forebygge boligsosiale utfordringer og at vanskeligstilte på boligmarkedet skal få bistand til å skaffe seg og beholde en egnet bolig.»

- Formålet konkretiseres gjennom to hovedbestemmelser om kommunenes plikter:
  - Ansvar for organisering og planlegging (§ 5)
  - Plikt til å gi individuelt tilpasset bistand til vanskeligstilte på boligmarkedet (§ 6)

Boligsosiale hensyn i planlegging

- Kommunens plikt til å ta boligsosiale hensyn i plan (dels presisering og dels skjerping):
  - Skal ha **oversikt over behovet** for ordinære og tilpassede boliger for vanskeligstilte på boligmarkedet
  - Boligbehovet for vanskeligstilte skal inngå i kommunens **planstrategi**
  - En drøfting av kommunens boligsosiale arbeid bør inngå i strategien
  - Overordnede mål og strategier for det boligsosiale arbeidet skal fastsettes i **kommuneplanen**
- Bygger på folkehelsesloven §§ 5 og 6

Boligsosiale hensyn i planlegging

- Sikre politisk forankring av det boligsosiale arbeidet og at det ligger over sektornivå
- En av de viktigste suksessfaktorene for godt boligsosialt arbeid
- Bidra til forebygging og løsninger som krever mindre ressursbruk

Oversikt over boligbehov og planlegging

- Kommunene må ha (utarbeide) systemer som gjør det mulig å ha oversikt over boligbehovet
  - Husbankens systemer (f.eks. Boligsosial monitor og «Kobo») kan hjelpe
  - «Tilpassede boliger» = boliger som særlig tilpasset personer avhengig av rullestol, særlig egnet for eldre, personer med rus- og/eller psykiske lidelser e.l.
- Oversikten skal inngå i arbeidet med planstrategien:
  - Ivaretar dagens planer utfordringene knyttet til boligbehovet i kommunen?
  - Planstrategien bør drøfte kommunens boligsosiale arbeid knyttet til det aktuelle boligbehovet. Er det ivaretatt eller må noe endres?
- Mål og strategier skal fastsettes i kommuneplanen, for eksempel:
  - Virkemidler og tiltak for å sikre tilstrekkelig antall tilpassede og ordinære boliger, og hvordan at disse er i gode og egnede bomiljø
  - Hvordan kommunen skal organisere seg for å sikre en best mulig helhetlig boligpolitikk, viktige prosedyrer, rapporteringer og evalueringer

Individuelt tilpasset bistand

- Forslag til bestemmelse (§ 6) fastsetter prinsippet om at kommunen skal gi individuelt tilpasset bistand
  - Presiserer gjeldende rett (medvirkningsansvaret)
  - Sier uttrykkelig at «vanskeligstilte på boligmarkedet» har rett til «individuelt tilpasset bistand» fra kommunen
  - Kommunen skal vurdere hvilken bistand som skal gis, men det skal skje i samarbeid med den enkelte og tilpasses den enkeltes behov (viktig å se det helhetlige behovet)
- Eksempler på hva bistanden kan bestå i (råd og veiledning, praktisk bistand)
  - Konkrete boligsosiale virkemidler ikke nevnt

Saksbehandling

- Kommunen skal fatte enkeltvedtak når den avgjør om en person oppfyller vilkårene for å få boligsosial bistand (§ 7)
  - En avgjørelse om å gi eller avslå bistand er enkeltvedtak
- Ikke krav om at en person søker om bistand, jf. ordlyden «ved søknad eller på annen måte ber om bistand fra kommunen»
- Hovedinnholdet i bistanden skal angis i vedtaket
- Kommunen skal så langt som mulig samarbeide med den som skal motta bistanden, og ta hensyn til dennes ønsker
  - Saksbehandlingsregel om brukermedvirkning

Eksempel vedtak

Eksempel 1 (ett vedtak)

Kommunen fatter vedtak om at den som ber om bistand er vanskeligstilt på boligmarkedet, og dermed kvalifiserer til individuelt tilpasset bistand. I vedtaket beskrives hovedinnholdet i bistanden å være veiledning og praktisk bistand med formål om å inngå en leieavtale om en leiebolig på det private markedet. I dette tilfellet vil kommunen fatte ett vedtak med hjemmel i denne loven.

Eksempel 2 (to vedtak)

Kommunen fatter vedtak om at den som ber om bistand er vanskeligstilt på boligmarkedet, og dermed kvalifiserer til individuelt tilpasset bistand. I vedtaket beskrives hovedinnholdet i bistanden til å være råd og veiledning om boligkjøp, samt praktisk bistand til å søke startlån. I dette eksemplet må kommunen fatte to vedtak. Det første vedtaket fattes med hjemmel i denne loven. Det etterfølgende vedtaket om å tildele, eller ikke tildele startlån, fattes med hjemmel i forskrift om lån fra Husbanken kapittel 5, og eventuelle kommunale retningslinjer.

Statsforvalteren som klageinstans

- Statsforvalteren er klageinstans for vedtak etter loven
  - Tilsvarende som for tilgrensende velferdsområder
  - Hensynet til rettssikkerhet og ensartet praksis
  - Forvaltningslovens regler gjelder ved behandling av klager
- Hva kan statsforvalteren overprøve?
  - Kommunens vurdering av om den som har bedt om bistand er «vanskeligstilt på boligmarkedet», jf. forslaget § 4
  - Om de faktiske forholdene kommunen har lagt til grunn er riktig
  - De skjønsmessige valgene kommunen har tatt, for eksempel om type bistand (skal legges «stor vekt» på hensynet til det kommunale selvstyret, jf. forvaltningsloven § 34)
  - Kommunens saksbehandling
    - Har kommunen fulgt alminnelige forvaltningsrettslige regler?
    - Har kommunen fulgt de særlige saksbehandlingsreglene i loven (angitt hovedinnholdet i bistanden og sikret brukermedvirkning)?

Behandling av personopplysninger

- Hjemler for behandling og innhenting av personopplysninger (§§ 8 og 9)
  - Kommunen og statsforvalteren kan behandle personopplysninger som er «nødvendig for å utføre oppgaver etter loven her»
  - Kommunen kan kreve opplysninger fra andre offentlige organer
  - Særskilt hjemmel for å innhente taushetsbelagte opplysninger fra Folkeregisteret og skattemyndighetene
- Forskriftshjemler
  - Formålet med behandlingen, behandlingsansvar, hvem det kan behandles personopplysninger om, hvilke, adgangen til viderebruk mv.
  - Hvilke opplysninger kan innhentes, fra hvilke organer og hvilke opplysninger kan innhentes fra skattemyndighetene

Kommunal- og
distriktsdepartementet